

Till:

Stadshuset

982 85 Kiruna

Kristina Zakrisson, Kommunstyr. ordf.

Kenneth Stålnacke, Kommunfullm. ordf.

Professor Göran Cars

Regeringskansliet

Kristina Persson, Minister för strategi- och framtidsfrågor

103 33 Stockholm

Spaceport Sweden AB

VD Karin Nilsdotter

Hjalmar Lundbohmsvägen 48

981 31 Kiruna

Stockholm den 19 oktober 2014

Rymduniversitet i Kiruna

Vid konferensen "Vision -84" (1983) presenterades idén om ett rymduniversitet i Kiruna. Tidpunkten sammanföll med en turbulent period i Kirunas historia då framtidstron och framtidsutsikterna var dystra.

Rymduniversitetsidén föll i god jord och fick ett brett stöd, inte minst från politiskt håll. Under de 30 år som gått har idén till och från förts fram, bland annat av olika politiska partier.

Det unika projekt som idag pågår i Kiruna med en geografisk flyttning av staden skapar, i kombination med rymdens ökande betydelse inom forskning, infrastruktur och turism, oöverträffade förutsättningar för ett rymduniversitet i staden. Med ett rymduniversitet kan Kiruna förstärka sin position i den högsta divisionen inom framtidens rymdutveckling. Som region har Nordkalotten (läs Kiruna) här enastående komparativa fördelar i ett internationellt perspektiv.

Mitt syfte med detta brev är att uppmana kommunen att (om så inte redan skett):

- avsätta mark för ett rymduniversitet (Space University) i den nya staden - med fördel inom ett gemensamt rymdkluster

- aktivera processen för att etablera ett rymduniversitet i Kiruna. Detta är inte bara av stor vikt för Kirunaregionen utan av väsentlig betydelse för Sverige som helhet, det vill säga av strategiskt riksintresse.

Den historiska enigheten om vikten av en satsning på ett rymduniversitet i Kiruna illustreras av bilagda dokument.

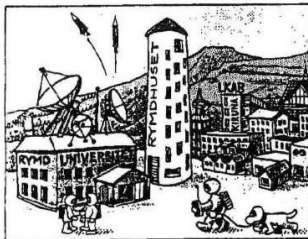
Med vänlig hälsning

Bengt Sahlberg

Bengt Sahlberg
Professor emeritus
Kaplansbacken 5, 7 tr
112 24 Stockholm
Mobil: 070-485 0765
Tel: 08 560 311 98
E-mail: bengt@sahlberg.nu
Hemsida: www.ebsahlberg.se

Ny Teknik 1983

För Kiruna i rymden!

Teknik INGMAR FRANZEN
Om några år kommer Kiruna att ha över 300 personer som jobbar med rymden. Varför inte slå till ordentligt med ett rymduniversitet, vill rymdmotionären Gunnar Johansson.

Starta ett rymduniversitet i Kiruna!

Det föreslår socialdemokratiska gruppleadaren Gunnar Johansson i en motion till kommunfullmäktige i Kiruna.

Motionären menar att Kiruna med rymdbasen Esrange och det kommande Rymdhuset är ett naturligt centrum för svensk rymdutbildning.

Idén till ett rymduniversitet väcktes först av professor Bengt Sahlgren vid ett data- och rymdsymposium i Kiruna

na tidigare i höst. Gunnar Johansson lände på idén.

Det är viktigt att vi har kontroll över hela teknikkedjan från satellit och data-nedslagning till bearbetning av resultaten. Därför är utbildad personal viktig, säger han och betonar att utbildningen bör ske i samarbete med högskolorna i Umeå och Luleå.

Mig veterligen finns det inte något rymduniversitet i hela världen. Det bör alltså finnas ett internationellt intresse, säger han.

Gunnar Johansson som är gruppleadare för socialdemokraterna i Kiruna kommun anser att rymdutbildningen bör samordnas med rymdbasen Esrange och det kom-

mande rymdhuset där olika dataföretag etablerar sig.

Kiruna är ett givet centrum för svensk rymdutbildning, anser han och påpekar lokaliseringen av Satellitbild AB, SMHI, Lantmateriet och Esrange.

Rymdverksamheten kommer att sysselsätta 300-350 personer i Kiruna om fyra-fem år och det är troligtvis bara en början, säger han.

I motionen föreslår han att kommunen ska skriva till regeringen och malmfällsutredningen om etablering av ett internationellt utbildnings- och forskningsinstitut i Kiruna, ett "rymduniversitet".

LARS ERIKSSON

Svenska Dagbladet 2013

JOHANNE HILDEBRANDT

Tänk stort och djärvt om rymden

I mars 2001 blev den amerikanske miljardären Dennis Tito världens första rymdturist. Tito hade först försökt betala Nasa för att få åka med deras rymdfärjor, men en byråkrat förklarade snart att de minsann inte hade tid att ta hand om turister utan rätt träning.

Den driftige Tito vände sig då till de mer pragmatiska ryssarna, som för 20 miljoner dollar tog honom upp i rymden i en vecka.

Nu har denne 72-årige före detta ingenjör återigen beslutat att bryta ny mark i rymden. Han har offentliggjort en satsning på en bemannad färd till Mars i januari 2018 då planeterna står i ett mycket gynnsamt läge. Under 501 dagar planeras en man och en kvinna passera planeten i omloppsbana för att sedan återvända hem. Detta kräver dock att Tito får ihop tillräckligt mycket pengar och en lång rad problem löses.

Projektet är onekligen uppfriskande, och kommer med största sannolikhet att sätta fart på forskningen. För vad kan vara mer inspirerande än en bemannad rymdresa till Mars? Tito förklarade också i ett pressmeddelande att ett av syftena var att inspirera och motivera USA:s unga att studera matematik och teknik. Det är bra, för vilda visioner är och har alltid varit en av mänsklighetens främsta drivkrafter, oavsett om det gäller byggandet av katedraler, utforskande av nya världar eller utvecklandet av banbrytande teknik.

Vem vet – kanske kan projektet till och med ge skjuts åt Sveriges rymdindustri? Det kan sannoligen behövas efter Riksdagens rapport om denna försummade sektor där man konstaterar att regeringen saknar helhetssyn och samordning av verksamheten.

Svenska rymdforskare är oerhört duktiga och Sverige lyckas ligga strax efter Europas stora rymdnationer, trots att projektet inte är kopplade till det militära vilket de ofta är i andra länder.

Men det finns det ingen uppföljning av projektet, ingen vision eller samordning mellan departementen utan i stället verkar det som om miljarderna mest betalas ut som industristöd utan att de styrande egentligen verkar veta varför.

Detta kan jämföras med den norska motsvarigheten till Rymdstyrelsen som stolt deklarerat att Norge ska bli den nation som får ut mest av rymden. Det kan man kalla en ordentlig vision med ordning och reda.

Teknik, matematik och naturvetenskap är de kunskaper som skapar framtiden. Men både Skolverket och Pisa (OECD:s *Programme for International Student Assessment*) har redovisat att svenska 15-åringars läsförståelse och kunskaper i matematik försämrades under början av 2000-talet. Tänk om det gjordes en ordentlig rymdsatsning med ett projekt som inspirerade och motiverade elever – och forskare. Var finns den svenska Tito som sporrar till stordåd? Och varför betraktas inte svensk rymdverksamhet som ett nationellt intresse, särskilt med tanke på att Esrange ligger utanför Kiruna?

Ointresse från myndigheterna borde inte få snöpa denna gränslösa forskning som kan utvecklas till något stort som gynnar alla.

Avisen 2000

avisen • lördag 8 juli 2000

Utbildning & information

I framtiden kommer kanske all utbildning och forskning kring rymdfysik i Sverige att lokaliseras i Kiruna. Foto: PRESENS BILD

Rymdforskning vid jägarskola

I en utredning som i veckan överlämnades till utbildningsminister Thomas Östros föreslås att all forskning och utbildning inom rymdområdet ska samlas och förläggas till ett Campus Kiruna. Där ska finnas en rymdhögskola samt en forskarskola och anläggningen ska ha ett nationellt ansvar för forskning inom rymdfysik. Kaserierna vid I22, Lapplands jägarregemente, är tilltänkta som lokaler för Campus Kiruna.

Dagens Industri 2009

Kiruna vill bli EU:s rymdcentrum

■ Sverige bör under sitt kommande EU-ordförandeskap verka för att Kiruna blir EU-centrum för rymd- och miljöforskning. Det förslaget framfördes till statsminister Fredrik Reinfeldt när han träffade företrädare för rymdverksamheten i Kiruna på onsdagen.

Kiruna har rymdverksamhet inom en rad områden, från utbildningar, forskning och teknisk utveckling till raketuppskjutningar. Verksamheten sysselsätter 500 personer. (TT)

Världens första rymduniversitet — till Kiruna? 1/2

Kiruna (NSD) Världens första rymduniversitet till Kiruna och knutet direkt till den internationella verksamhet som redan pågår vid rymdbasen Esrange.

Det är innehållet i en motion som lämnades till kommunfullmäktige i Kiruna på måndagen. Motionären, Gunnar Johansson, s. åberopar Sveriges starka ställning inom rymdforskningen och menar att förutsättningarna är goda för en lokalisering till Kiruna.

Gunnar Johanssons motion, som väntas få stöd inte enbart av det socialdemokratiska partidistriktet i Norrbotten utan också partiledningen centralt, var utan tvekan den mest "visionära" vid måndagens fullmäktigesammanträde.

Idén till motionen har han hämtat från det internationellt uppmärksammade data- och rymdsymposiet som hölls i Kiruna i mitten av september och som gick under beteckningen "Vision-84".

Johansson tar upp verksam-

heten med fjärranalyssatelliterna och bildnedtagningen vid Es-

range och berör dess praktiska betydelse för jordbruk, sjöfart, samhällsplanering m m. Han påpekar också att Sverige är ett av de få länder där man har kontroll över hela teknikkedjan från satellit och datanediagnos och distribution av resultat.

— Men tillgången på utbildad personal är en viktig förutsättning för att rymdverksamheten i vårt land skall bli framgångsrik, säger Johansson. Han erinrar om vad professor Bengt Sahlberg sade vid symposiet, nämligen att etablera ett internationellt utbildnings- och forskningsinstitut i Kiruna.

Johansson räknar också upp de lokaliseringar som är aktuella inom rymdområdet i Kiruna, exempelvis Satellitbild AB, Lantmäteriet, SMHI samt Tele-X m m.

— I dag vet vi att "rymdblocket" i Kiruna om fyra—fem år kommer att sysselsätta 300—350 personer, säger han och tillägger att detta troligen bara är en början.

I sin motion föreslår Johansson konkret att kommunfullmäktige skriver till regeringen i Malmfältsutredningen om en etablering av universitetet till Kiruna. Dessutom föreslår han att kommunen i sin närings- och utbildningssatsning prioriterar rymdinsatser.

TISDAGEN DEN 18 SEPTEMBER 1984

NSD

Rymduniversitet SNABBUTREDS

Av OVE ANDERSSON

Stockholm (NSD) "Rymduniversitet" i Kiruna ska snabbutredas! Det beslöt socialdemokratiska partikongressen och därmed kunde Kirunas ombud Lars Essling registrera en betydelsefull framgång.

Essling pläderade för idén att i Kiruna bygga upp ett utbildnings- och forskningsinstitut.

Kiruna har unika förutsättningar för rymdverksamhet. Det beror på Kirunas gynnsamma läge för forskning i norrskenszonen och att det är en i det närmaste idealisk plats för att ta ner signaler från satelliter som passerar över polerna.

Bara början

Essling redogjorde för vad som redan hänt i Kiruna på rymdområdet och konstaterade att det sk rymdblocket om tre-fyra år sysselsätter mellan 300 och 350 personer.

Mycket talar för att detta bara är en början, berättar Lars Essling för partikongressen och pekade sedan på vad som måste bli fortsättningen:

Det brådskar

En viktig förutsättning för att vi ska kunna behålla vår ställning i internationell konkurrens är tillgången på kompetent och välutbildad personal.

Och det brådskar. Rymdverksamheten

är en mycket expansiv bransch där utvecklingen går rasande fort.

Man kan säga att inom rymdverksamheten är kunskap en dominerande konkurrensfaktor. Och i dag finns inte någonstans i världen ett vad vi ibland populärt kallar "rymduniversitet".

Mötesplats

Det är mot den bakgrunden man ska se förslaget att etablera ett internationellt utbildnings- och forskningsinstitut i Kiruna. Ditt rymdteknologin i Sverige och Europa är koncentrerad. Till ett sådant institut kan delar av civilingenjörsutbildningen förläggas. Det kan bli en mötesplats för forskare från olika länder.

Institutet kan också bli centrum för vetenskapliga konferenser och där ges möjligheter till nära samarbete mellan näringsliv och forskning/utbildning.

Lars Essling såg även möjligheter att anordna biståndsutbildning i fjärranalysteknik.

Belåten

I kongressinlägget förklarade sig Lars Essling belåten med partistyrelsens yttrande där rymdteknologin angavs vara ett angeläget område och att det måste plockas fram mer beslutsunderlag innan det är dags att binda sig för den satsning motionen från Kiruna krävt. Sedan avrundade Lars Essling:

Men som jag tidigare sagt går utvecklingen inom rymdområdet rasande snabbt. Därför är det viktigt att regeringen snabbt tar ställning i frågan.

– Utred "rymduniversitetet" i Kiruna skyndsamt, manade Lars Essling och fick partikongressens stöd i den uppmaningen till regeringen.

Därför föreslår jag att partistyrelsen verkar för att frågan om utbildnings- och forskningsinstitut i rymdteknologi i Kiruna utreds skyndsamt.

På det extra yrkandet fick Lars Essling klartecken från partistyrelsens föredragande, utbildningsminister Lena Hjelm-Wallén och därmed ställde en enig kongress upp. Så nu ska det inte dröja innan regeringen på allvar granskar förslaget att bygga "rymd universitet".

Ledarsidan

MÅNDAGEN DEN 3 SEPTEMBER 1984

Rymduniversitetet i Kiruna!

Den allmänna ljusningen i Norrbotten märks särskilt väl i Kiruna. LKAB:s stora svårigheter under flera år slog nästan knock på Kiruna-gruvan och därmed hela kommunen.

Kraftigång till trots hann dock aldrig hopplösheten få fotfäste. Samtidigt som den då nytillträdde socialdemokratiska regeringen räddade LKAB med en miljardsatsning på gick för fullt ett målmedvetet arbete att göra Kiruna till centrum för data- och rymdteknik. På detta område har det lokala näringslivet och kommunpolitikerna tillsammans gjort betydande insatser, vilka kan resultera i en hörsten i Kirunas framtidsbygge.

Ett fem dagar långt symposium ska nu avrunda det ett år gamla projektet "Vision 84". Detta projekt är ett

belägg för att Kiruna redan lyckats etablera sig som Nordeuropas rymdcentrum. Utvecklingsmöjligheterna är på lång sikt enorma och skapar en hel del hopp om framtida sysselsättning i nivå med vad gruvnäringen i dag ger.

Det kan mycket väl bli så att Kiruna en bit in på 2000-talet är mer rymd- än gruvkommun. Men det är långt dit och för överskådlig tid utgör järn, koppar och andra eventuella brytvärda mineraler basen för Kirunas existens, något som på intet sätt får undanskymmas när debatten om Kirunas framtid förs.

Just nu koncentrerar sig intresset kring tanken på att upprätta ett rymduniversitet i Kiruna. Förslaget är i sanning högtintressant – och högaktuellt.

Tanken på att skapa ett rymduniversitet i Kiruna växer sig allt starkare. Förslaget väcktes för ett år sedan när "Vision 84" inleddes i Kiruna. Och nu ska det dessutom upp till behandling på den socialdemokratiska partikongressen. NSD tycker att idén om internationellt utbildnings- och forskningscentrum i Kiruna är värd stöd från regering och riksdag.

Vad är ett "rymduniversitet"? Jo, en högskola med forskning och utbildning i den relativt unga vetenskap rymdteknologi. Utgör. Det kan bli en viktig länk i utvecklingen på en rad områden såsom rymdmedicin, polarforskning, miljö- och resurshushållning, klimatforskning, havsforskning, materialforskning och till och med freds forskning.

Kiruna är redan etablerat på det här området tack vare att där finns flera företag och institutioner med anknytning till rymdverksamhet; geofys-

iska institutet, Eisat, Esrange, Satellitbild, Lantmäteriet och SMHI. Om fyra-fem år kommer "rymdblacket" att sysselsätta över 300 människor. Tillförs ett internationellt forsknings- och utbildningsinstitut blir det givetvis många fler människor involverade.

Förslaget om "rymduniversitet" väcktes i fjol höstas när "Vision 84" inleddes med ett rymdseminarium. Det kommer naturligtvis upp i år också och har kanske hunnit få mer än konkret kontur. En av deltagarna när nu "Vision

84" avslutas med invigning av Rymdhuset är finansminister Kjell-Olof Feldt. Kan finansministern få att tända på idén är mycket vunnet. Feldt möter förslaget snart nog igen och det på partikongressen, som inleddes om två veckor.

Då ska nämligen Kiruna arbetarekommuns motion i ämnet behandlas. Den vill att partikongressen ska uppdra åt partistyrelsen att verka för etablering av ett internationellt utbildnings- och forskningsinstitut i Kiruna.

Partistyrelsen har yttrat sig över denna begäran från Kiruna och säger:

"Rymdteknologi är ett angeläget område, där också betydande insatser har föreslagits av den socialdemokratiska regeringen. En framgångsrik verksamhet bedrivs i dag i Kiruna. Huruvida ett in-

ternationellt utbildnings- och forskningsinstitut bör etableras i Kiruna kräver ytterligare underlag och överväganden."

Med det svaret, som alltså på intet sätt stänger dörren för kravet från Kiruna, begär partistyrelsen att få kongressens uppdrag att göra en närmare bedömning.

Så nu gäller det att Kiruna, med länsmyndigheternas benägna bistånd, håller gytan kokande så att både partistyreelse, regering och riksdag får upp ögonen för "rymduniversitetet" och att det i sinom tid leder fram till konkreta förslag.

Rymduniversitetet är en unik chans för Kiruna, ja, visst, men också ett önskt tillfälle för Sverige som nation att skapa sig en position som ledande i Europa i den rymdteknologiska utvecklingen.

Motion 1998/99:Ub424 Kvalitet i högre utbildning och forskning

Motion till riksdagen

1998/99:Ub424

av Carl Bildt m.fl. (m)

Kvalitet i högre utbildning och forskning

Ett avancerat rymduniversitetet

Sverige har långvariga traditioner inom rymdforskning. Det gäller både inhemska projekt som exempelvis satelliterna Viking, Freja och Astrid som försett vetenskapen med åtskilliga data av betydelse, och inom ramen för internationellt samarbete har Sverige deltagit i många rymdprojekt som samordnats av ESA (European Space Agency).

För att nu kunna gå vidare och utveckla spetskunnande inom rymdforskningens domäner krävs en forskningsstrategi som vilar på två

principiella utgångspunkter: för det första mer av internationella allianser

inom rymdforskningen och för det andra mer av nationella insatser där den

avgörande byggstenen är ett rymduniversitet i Kiruna.

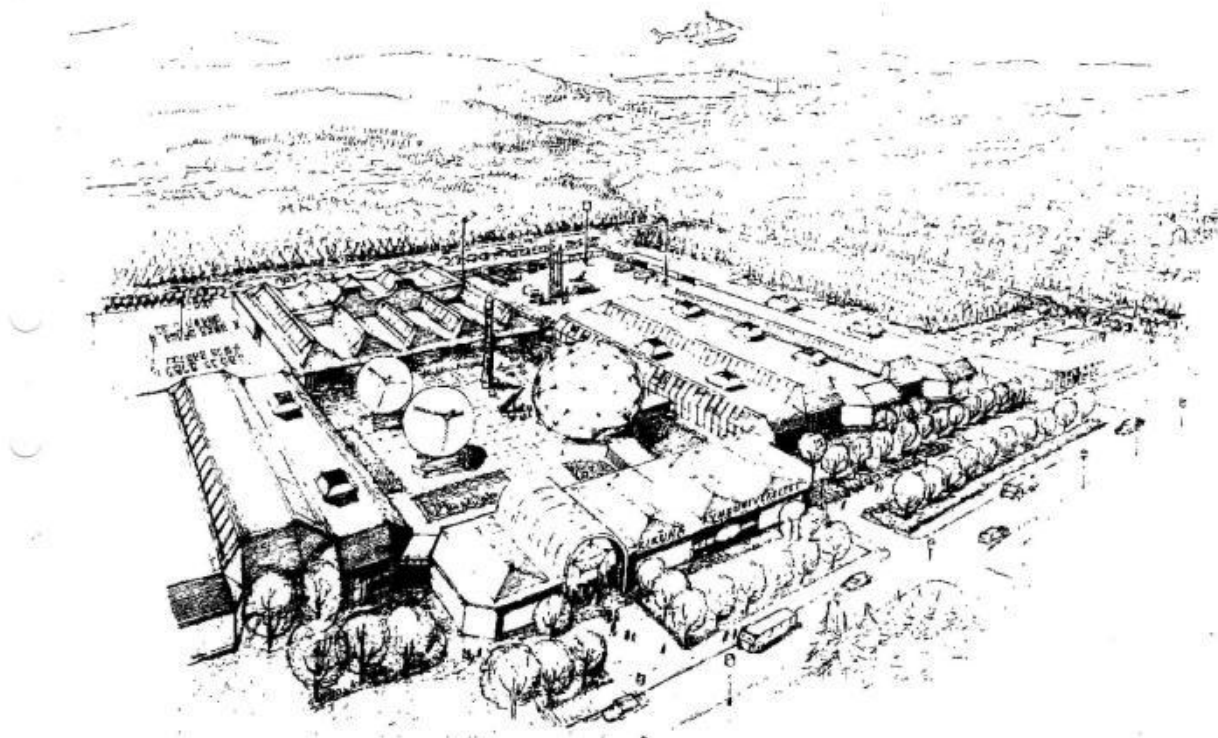
Ett rymduniversitet i Kiruna bör byggas upp successivt. Det bör bildas

gemensamt av bland andra Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och

Rymdstyrelsen. Det borde vara möjligt att inom den kommande femårsperioden kunna tillskapa 100-200 nybörjarplatser.

Från "Vision -84" (1983)

KIRUNA RYMDUNIVERSITET

KIRUNA RYMDUNIVERSITET

Kiruna har Europas- ja, kanske t o m världens (!) bästa förutsättningar att realisera och utveckla ett rymduniversitet. Rymden som arbetsfält är redan ett faktum i Kiruna genom Esrange, Escaot, KGI, Satellitbild m m, m m ... Det ger Kiruna en unik möjlighet att bestämma sin egen utvecklingen — en utveckling där ett Rymduniversitet är ett lika naturligt som självklart inslag i Kirunas stadsbild.

Rymduniversitetet blir

- en forskarmiljö i global skala
- en sprängbräda för svensk vetenskap
- ett utvecklingscentrum i Kiruna och Norrbotten

Ide och koncept:
B.Sahlberg, Reab

Utformning:
U. Ranhagen,
P. Lowden, VBB

